

Televíziós vetélkedők és szerepük a szellemi rekreációban

Television Quiz Shows and their role in the mental-cultural recreation

Összefoglalás:

 Habár a televíziót általában a passzív szórakozás témakörébe soroljuk, a vetélkedők kapcsán érdemes megemlíteni az aktív kikapcsolódás jelentős szerepét is. Vonatkozik ez a játékosok aktív szellemi munkájára is, valamint a nézőközönség aktivizálására, akik saját maguk is próbálják kitalálni a megfejtéseket; újabban pedig, különböző applikációk segítségével interaktív módon játszhatnak és nyerhetnek is. Jelen tanulmány egy áttekintést próbál adni a vetélkedők rövid történetéről, fajtáiról, illetve jelentőségéről a résztvevők szemszögéből. **KULCSSZAVAK:** vetélkedők, játék, intelligencia, interaktivitás, érzelmek

Abstract:

 Although watching television is defined as passive entertainment, by the examples of quiz and game shows also the active pastime function can be defined. This refers to the contestants' active head-work, and also to activation of audience, which members themselves also try to find solutions; even send their tips and win by interactive applications online. This study tries to give a short overview about history & types of these shows, their importance among players. **KEYWORDS:** quizzes, game, intelligence, interactivity, emotions

Bevezetés

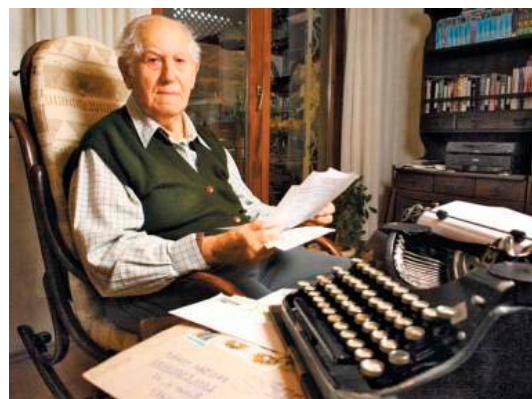
1963-ban az első időmérleg-vizsgálatkor a 18–60 éves férfiak és nők 24 percet, szabadidejük 13 / 15%-át töltötték tévénézésrel, majd ugrásszerűen megnöttek az időtartamok:

1993-ban már 159 perc (56%), és 139 perc (57%) (Falussy–Vukovics, 1996), s tovább emelkedtek napjainkig. Legfrissebb felmérés szerint a magyarok átlag napi 4 óra 16 percet tévéznek (Nielsen, 2016b).

A tv-műfajok közé sorolja Horvát (2000) az információs, film-, kulturális és oktató-, gyermek-, sport- és szórakoztató műsorok csoportját. Mellette Kolosi (2006) is szórakoztató / show-műsoroként említi a vetélkedőket, mint nem fiktív műfajt.

A tv-vetélkedők a kulturális-oktató műfaj részét is képezhetik, mivel fontos szerepük van a szórakoztató ismeretterjesztésben. Ilyen volt a 12 szék, vagy az Elmebajnokság.

Ám az oktató műsorok szerepe az utóbbi időkben csökkent, s inkább tematikus csatornákon van szórakoztató tudományos ismeretterjesztés (Horvát, 2000).

1 Padisák Mihály, „Miska bácsi”, a rádiós vetélkedők úttörője (1930–2014) Mihály Padisák, Hungarian pioneer of radio quiz shows
Forrása: Onagy, Z. (2011): Miska bácsi.
From: <http://www.irodalmijelen.hu/05242013-1017/miska-bacsi>

Szerzők:

BUKTA ZSUZSANNA PhD
Munkahelye: ELTE Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet
Beosztás: egyetemi adjunktus
Levelezési cím: 1117 Budapest, Bogdányf u. 10/B.
E-mail: bukta.zsuzsanna@ppk.elte.hu
Kutatási területei: sportegyesületek, egyéb nonprofit szervezetek, önkormányzati sportfinanszírozás
Fotó: Hámosi Zsófia

MAGYAR MÁRTON rovatvezető
Munkahelye: ELTE Egészségfejlesztési és Sporttudományi Intézet
Beosztás: egyetemi tanársegéd
Levelezési cím: 1117 Budapest, Bogdányf u. 10/B.
Telefon: +36-1/209-0619
E-mail: magyar.marton@ppk.elte.hu
Érdeklődési kör: animáció, turizmus, zene, tánc, úszás
Fotó: Hámosi Zsófia

Ezek a műsorok angolul: game / quiz show. Magyarítása „vetélkedőre” Padisák Mihály (1930–2014), a „legendás Miska bácsi” nevéhez fűződik, aki 1952–2001 között a Magyar Rádió szerkesztő-riportere, játék mestere, műsorvezetője, dramaturgja volt. Ő rendezte az első rádióvetélkedőt (1957. április 4., 106 perc), melyben szerepelt Törőcsik Mari, akkori főiskolai hallgató is (Padisák, 1970). 1

Az első magyar tv-vetélkedőt Darvas Szilárd vezette 1958-ban (Vajh, ki ő?). További úttörők egyike Egri János: ő 1972-től vezette a Játék a betűkkel, majd 1981-től a Fele sem igaz c. kvíz. Ez a műsor később Vágó István műsorvezetésével vált ismertté, társasjátékban és könyvben is megjelent; mutatja a műfaj – utóbbi időben népszerű – „celebes” változatát is: a válaszlehetőségeket ismert színészek, művészek, tv-személyiségek adták elő. Későbbi, sokak által ismert műsorok egyike az 1976-tól Vágó vezette barkochbajjáték, a Van benne valami (Kaposy, 1998), majd 1979-től a Kapcsoltam, melynek első műsorvezetője Vitray Tamás, 1 évvel később Rózsa György volt (Fröhlich – Rózsa, 1987). 2

2 Rózsa György, a Kapcsoltam c. műsor népszerű műsorvezetője György Rózsa, beloved moderator of Hungarian quiz show „Kapcsoltam” NAVA / Nemzeti Audiovizuális Archívum (2007): Kultúrház – Kultúrház Erdős Gáborral. From: <http://nava.hu/id/407934/>

